

Deák Ferenc

A polgári jogi igények közérdekű érvényesítése

Úton a tisztességes pénzügyi intézményi működés felé

Enforcement of Civil Claims in Accordance with Public Interest

Towards a Fair Operation of Financial Institutions

Összefoglalás

A banki elszámolás folyamatának félidejében érdemes visszatekinteni a közelmúlt azon eseményeire, döntéseire, amelyek befolyásolták azokat a lépéseket, amelyek megalapozták a devizaalapú szerződések, illetve a forintalapú és devizaszerződések utáni elszámolási folyamatot. Az elszámolási jogszabályok egyidejűleg teremtik meg a tisztességes szerződési feltételek érvényesülését és a hitelpiacra az árfolyam változásából eredő kockázat megszűnését. A tanulmány napjaink olyan problémakörére keresi a megoldásokat, illetve mutatja be a lehetőségeket, ahol a közjog és a magánjog szabályai egyaránt érvényre jutnak, és a vizsgálat alá vont területek a magyar háztartások mindennapjait is mélyrehatóan meghatározzák. Az állam alkotmányos beavatkozási lehetőségének terjedelme a polgári jogi viszonyokba, és azon belül is a pénzügyi intézmények hitelezési tevékenységébe másodszor¹ kerül felszínre a rendszerváltozás során olyan szempontból, amikor az állam fogyasztóvédelmi feladatokat teljesítve az adósok oldalán avatkozik be. Bankkonszolidáció, vagy éppen a takarékszövetkezeti hálózat korszerűsítése címén történő állami beavatkozásokra több esetben került sor; ebben a tanulmányban a fogyasztóvédelmi jellegű beavatkozás eddigi eredményeit kívánom röviden bemutatni.

DR. DEÁK FERENC, szabályozási szakértő, Magyar Nemzeti Bank, Módszertani Igazgatóság (deakf@mnb.hu).

Summary

In half time of the settlement process, it is worth looking back to the events and decisions which influenced the steps that established this procedure following the foreign exchange or forint based agreements. The settlement rules create an environment where the enforcement of fair conditions of contracts and the cessation of risks deriving from changing exchange rates exist simultaneously. This study searches the solutions and describes the possibilities regarding current problems, where the rules of civil and public law prevail at the same time and the issues examined influence the life of the Hungarian households as well. After the regime change, it is now the second time that the powers of the the government to intervene in the civil law matters – lending activities of financial institutions – come into view in order to fulfill investor protections tasks. Government intervention regarding bank consolidation or credit union system happened many times, but this study focuses on the results achieved so far by investor protection interventions.

---

*„A hitelről szólok, s ami belőle foly; a becsületről, az adott szó szentségéről, a cselekedetek egyenességéről, [...]”
(Széchenyi István: Hitel)*

ELŐZMÉNYEK

A bankhitelek, fogyasztási kölcsönök iránti kereslet megugrása a 2000-es évek elejére tehető. A 2002-es kormányváltást követően sem csökkent a hitelek, különösen a jelzálogalapú és a gépjárműhitelek iránti kereslet.² Erre az időszakra esik a devizaalapú hitelezés elterjedése is, amely a magasabb forintkamatpálya mellett, az árfolyamkockázat átvállalásának kedvezőbbnek tűnő terhe mellett kínálta a fogyasztók, az üzleti, valamint adott esetben az önkormányzati szféra felé a termékeit. A devizaalapú lakáshitelezés berobbanásával egyidejűleg a forinthitelek kamattámogatásának a növekedése szétrobbantotta volna a központi költségvetést. A forint sokkal erősebb volt, a devizahitelek ettől még inkább kedvezőbbnek tűntek. Az euró bevezetésével kapcsolatosan egységesen jelent meg a kommunikáció, ami azt valószínűsítette, hogy néhány év múlva bevezetik az eurót, a hitelfelvevők pedig euróban kapják majd a fizetésüket. A munkanélküliségi ráta is sokkal alacsonyabb volt, ami a hitelek teljesítésére és a visszafizetési képességre is pozitív hatást gyakorolt. A hitelbőségnek köszönhetően növekedett a gazdaság, és ez az összkép egészült ki az egyoldalú erőfölényt birtokló, megdölgő – és utóbb a bíróságokon tisztességtelennek minősített – hitelezői és hitelnyújtói magatartással.

A pénzügyi felügyelet önállóan és a Magyar Nemzeti Bankkal közösen is felhívta a figyelmet³ a devizahitelezésben rejlő kockázatokra. Ahogyan azonban az Országgyűlés Alkotmányügyi, igazságügyi és ügyrendi bizottságának jelentése⁴ is rámutatott 2012-

ben – reflektálva a korábbi időszak eseményeire –, ezek a figyelemfelhívások nem érték el a kívánt hatást állami szinten.

A konkrét szerződéses viszonyokban egyes termékekhez kapcsolódóan, majd jogszabályi kötelezés folytán általában megjelentek az ún. kockázatfeltáró nyilatkozatok is, amelyek tartalma több szempontból is vitatható. Ez sem volt ugyanakkor képes olyan megfontolásra bírni a fogyasztók széles tömegeit, amelyek körültekintő hitelfelvételt és hitelkihelyezést eredményeztek volna. Mindehhez, ahogyan azt a Gazdasági Versenyhivatal több ügyben is megállapította,⁵ olyan reklámkampány is társult, mely együttes hatását tekintve reálisan kelthette azt a képzetet a hitelt felvenni szándékozók körében, hogy az árfolyamkockázat vállalása csekély mértékű kockázatot hordoz, vagy annak bekövetkezése még nem jelent olyan terhet, amely a megnövekedett esedékes tartozások kiegyenlítését ellehetetleníti.

A Gazdasági Versenyhivatal egy másik eljárásában a végtörlesztéssel kapcsolatosan megállapította, hogy az eljáró pénzügyi intézmények kartellt létrehozva korlátozták a szabad versenyt, és emiatt 9,5 milliárd forintos bírságot szabott ki a szektor meghatározó szereplőire.⁶ Szintén törvénymódosítás eredménye a jelzálogalapú hitelszerződések kötelező közjegyzői okiratba foglalása.⁷ Jelenleg zajlik a luxembourgi Európai Bíróság ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódó eljárása.⁸

A 2008-ban kitört pénzügyi válság az árfolyamok erősödését és ezzel párhuzamosan a forint leértékelődését vonta maga után, és ennek köszönhetően jelentősen eltolódott a szerződéses egyensúly a fogyasztók, illetve más adósok terhére. Az így megváltozott viszonyokban olyan lényeges körülményváltozások álltak be, amelyeket a fogyasztók, illetve az önálló gazdálkodási tevékenységi körökben eljáró adósok előre nem láthattak, így a szerződéskötéskori akaratuk – még ha az kockázatfeltáró nyilatkozatok aláírásában is öltött testet – értelemszerűen nem terjedhetett ki a vállalt árfolyamkockázatot meghaladó mértékű árfolyam-elmozdulás hatásainak viselésére.

Ki gyorsan ad, kétszer ad! A közismert, adakozásra buzdító mondás témánk szempontjából úgy is interpretálható, hogy a dupláját fizeti vissza a felvett összegnek az, aki szorult helyzetben kényszerült hitelfelvételre. Kétségtelen, hogy a hitelek felvételekor a hitelkihelyezések gyorsan történtek, így a megfelelő tájékozódáshoz szükséges idő, a kellő és alapos megfontoltság nem mindig jellemezte az így megkötött ügyleteket. A bírói gyakorlatra vár annak kimunkálása,⁹ hogy a kockázatok nem megfelelő felmérése és az azokról szóló tájékoztatások mennyiben eredményezik a szerződések teljes vagy részleges érvénytelenségét.

AZ ÁLLAMI TÖRVÉNYHOZÓI BEAVATKOZÁST MEGELŐZŐ LÉPÉSEK KRONOLÓGIÁJA

Az elmúlt időszakban számos jogilag releváns döntés született meg a devizaalapú szerződéseket érintően. A 6/2013. számú Polgári jogegységi határozatot¹⁰ még 2013. december 16-án hozta meg a Kúria. Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel mikor felel meg az átláthatóság

követelményének, a Kúria jogegységi tanácsa az Európai Unió Bíróságának előzetes döntéshozatali eljárását kezdeményezte.

A kormány 2013. november 29-én az Alaptörvény értelmezésére irányuló indítványt nyújtott be az Alkotmánybírósághoz.¹¹ Az Alkotmánybíróság a 8/2014. (III. 20.) számú döntésében megállapította, hogy a jogalkotónak lehetősége van jogszabályi úton beavatkozni a hitelszerződések tartalmába, amennyiben a szerződéses egyensúly egyoldalúan – jellemzően az adós hátrányára – felborul.¹² Az Országgyűlés által elfogadott törvénnyel szemben az alkotmányossági kritikák abban foglalhatók össze, hogy annak rendelkezései a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköznek.¹³ A jogalkotói elszámolások, korábbi szabályozatlan területek utólagos rendezése és kiigazítása szükségszerűen eredményezi a korábbi események újraértékelését.

Az Európai Unió Bírósága a Kúria előzetes döntéshozatalra irányuló indítványára 2014. április 30-án hozta meg azon döntését, miszerint a tisztességtelenség főszabályként csak akkor vizsgálható, ha az adott szerződés mellékkötelezettségét érintik a kifogásolt szerződéses feltételek.

A 2014. évi országgyűlési választásokat követően, 2014. május 6-án megalakult új Országgyűlés egyik első döntésével, a 2014. május 12-i ülésnapján elfogadta a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény módosításáról szóló 2014. évi XVII. törvényt, amely a Magyar Közlöny május 15-i számában történő kihirdetését¹⁴ követően, május 16-án lépett hatályba. Ennek értelmében a végrehajtási eljárásban a lakóingatlan kiürítésének a rendőrség közreműködésével történő kikényszerítését az e törvény szerinti kilakoltatási moratórium lejártának a devizahitelek helyzetét rendező külön törvényben meghatározott időpontját követő időszakra kell elhalasztani.

A Kúria az árfolyamrészrel kapcsolatos konkrét ügyben hozott döntésében 2014. június 4-én az alábbi három érdemi kérdésben foglalt állást:

1. A Kúria úgy ítélte meg, hogy a perbeli különmű árfolyamok alkalmazását előíró szerződéses rendelkezések nem tartoznak a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás-ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötések körébe, így e szerződési feltételek tisztességtelenségét a bíróság vizsgálhatja;

2. A támadott szerződési feltételeket, a perben eljáró bíróságokkal egyezően, a Kúria is tisztességtelenségnek találta, mivel a Kúria 6/2013. Polgári jogegységi határozata 1. pontjában már kifejtetteknek megfelelően devizaalapú kölcsönszerződések esetén nem kerül sor átváltásra, csak átszámításra, amelyért a pénz átváltásakor szokásos díjazás nem jár. A különmű árfolyam alkalmazásából a pénzügyi intézményeknek ellenszolgáltatással nem fedezett bevétele, a fogyasztóknak pedig költsége keletkezik, amely tisztességtelen;

3. A különmű árfolyamok alkalmazása azért is tisztességtelen, mert az nem felel meg az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítélete által is értelmezett világos és érthető szabályozás követelményének.

Az Európai Unió Bírósága ítéletében kifejtettekben követően ugyanakkor a perben eljáró bíróságok tévedtek, amikor a perbeli szerződési feltételek érvénytelenségét a szerződés módosításával szüntették meg. Az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése szerint ugyanis a szerződés módosítása helyett, a perbelihez hasonló tényállások

esetén, a tagállami jog diszpozitív rendelkezése válik a szerződés részévé. A magyar jog vonatkozó diszpozitív rendelkezését a Ptk. 231. §-ának (2) bekezdése tartalmazza, amely szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ilyennek pedig a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyama tekintendő. A vételi és eladási árfolyam alkalmazását előíró szerződési rendelkezések érvénytelensége folytán, azok helyébe a fent hivatkozott diszpozitív rendelkezés lép.

A Kúria 2014. június 16-án meghozott 2/2014. Polgári jogegységi határozatának rendelkező része az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatosan az alábbiakat állapította meg: „A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.”

Ugyanezen döntés rendelkező részének 2. pontja az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések kapcsán kifejti, hogy az emelés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve). Ezen elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK-veleménynek megfelelő oklistában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával, az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

Az árfolyamrész alkalmazásával kapcsolatosan a Kúria rögzítette, hogy a folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk

gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok mint átszámítási árfolyamok helyett a Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231. § (2) bekezdésében meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel mindaddig, amíg kogens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A TISZTESSÉGESSÉG JEGYÉBEN

A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény két lépcsőben lépett hatályba: 2014. július 19-én és július 26-án. A törvényhozó törvényi vélelmet állított fel, mely szerint tisztességtelennek kell tekinteni a pénzügyi intézmények általános szerződési feltételeiben az egyoldalú kamat-, költség-, díjmeletést lehetővé tevő rendelkezéseket. A bizonyítási teher megfordításával a pénzügyi intézményeknek lehetett pert indítani, melynek során bebizonyíthatták, hogy az általuk alkalmazott és a fogyasztói kölcsönszerződések részévé váló, emelést lehetővé tevő rendelkezések tisztességesek. A devizaalapú szerződések eseteit érintő perek mára lezárultak, és megállapítható azok alapján, hogy az esetek túlnyomó többségében a pénzügyi intézmények bizonyítása sikertelen maradt, és a bíróságok jogerősen állapították meg a kikötések tisztességtelenségét, ami semmisséget eredményezett. Az árfolyamrés alkalmazását a törvény eleve semmisnek tekintette, így a fogyasztói túlfizetések e két tételből állnak elő, amelyek csökkentik a fogyasztók fennálló hiteleit. A Magyar Nemzeti Bank rendeletében¹⁵ határozta meg azt a képletet, amelynek segítségével ún. jelenértékes számítás alapján kerül meghatározásra a túlfizetés mértéke. A semmisség következtében minden egyes alkalmazási időszakban csökkenteni kell a tőketartozás összegét, majd a következő alkalmazási időszak csökkentendő a túlfizetés összegével.

A Kúria joggyakorlatának törvényi szintre emelésével a jogalkotó azt is elérte, hogy ezekben az ügyekben nem az ügyfeleknek kellett több százezres nagyságrendben beperelni a pénzügyi intézményeket, hanem összesen 79 per indult. Ezeknek a pereknek a specialitása abban rejlett, hogy alperesként a magyar állam ellen kellett a perket megindítani, az eljárásra pedig a polgári perrendtartáshoz képest speciális, gyors lefolyású eljárásokat rendelt a jogalkotó, a folyamatban lévő peres és végrehajtási eljárások egyidejű felfüggesztése mellett.

A 2014. évi XL. törvény rögzítette az elszámolás szabályait, melynek értelmében két fő szakaszra lehet osztani a pénzügyi intézmények feladatait. Az első esetkörbe a devizaalapú szerződésekkel kapcsolatos elszámolási feladatok tartoztak, 2015. április 30-i határidővel, míg a második esetkörben került sor a forintalapú és a devizaszerződések elszámolására 2015. szeptember 30-ig. Időben e két esetkört követi a végtörlesztéssel élt fogyasztókkal történő elszámolás, melynek törvényi határideje 2015. november 30.

Egy másik fontos felosztás a szerződéskötések időpontjához igazodik. A jogalkotó a tisztességtelenség vélelmét csak 2010. november 26-án, vagy azt megelőzően kötött szerződések esetében mondta ki. 2010. november 27-én hatályba lépett a hitelinté-

zetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvénynek egy olyan módosítása, amely szerint az általános szerződési feltételekben már alkalmazni kell azokat az oklistákat, amelyek a szerződésmódosuláshoz a fizetendő kamat-, költség- és díjmeléseket lehetővé teszi.

E törvény módosítására is figyelemmel a Magyar Nemzeti Bank kapott közérdekkérelés-indítási lehetőséget, melynek értelmében a 2010. november 27-én vagy azt követően módosított általános szerződési feltételeket megvizsgálva dönthetett arról az MNB, hogy indít-e keresetet a pénzügyi intézmények ellen.¹⁶ E keresetindítás további specialitása, hogy ennek tárgyi hatálya a forintalapú és a devizaszerződésekre terjedt csak ki, azaz jellemzően olyan fogyasztói kölcsönszerződési típusokra, ahol már árfolyamkockázat és árfolyamrés nem jelenik meg a szerződésekben.

Mindebből azt a következtetést is levonhatjuk, hogy a jogalkotó a tisztességtelenség törvényi véelmét ott alkalmazta, ahol az árfolyamrés és az árfolyamkockázat mellett került sor a szerződések egyoldalú módosítására, a kamatok, költségek, díjak emelésére.

Az elszámolásokból eredő viták felülvizsgálatára a Pénzügyi Békéltető Testület jogosult. A fogyasztók azt követően fordulhatnak a PBT-hez, ha a pénzügyi intézménynél sikertelenül kísérelték meg az elszámolásból adódó vitás helyzet rendezését. A PBT annyiban kapott többletjogosultságot általános hatásköréhez képest, hogy a vitás ügyek rendezése alapján az egyezség létrehozása helyett az elszámoláshoz kapcsolódó ügyekben kötelező erővel dönti el a felek között felmerülő vitás ügyeket. A PBT döntésével szemben bírói jogorvoslatnak van helye.

FAIR BANKRENDSZER

Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény értelmében a fogyasztói kölcsönszerződések a törvény erejénél fogva módosulnak.¹⁷

Az így módosuló fogyasztói kölcsönszerződések esetén a kamatperiódusok – referencia-kamatlábbhoz kötött kamat esetén a kamatfelár-periódusok – időtartama a törvény által meghatározott. Ha a fordulónaptól számított hátralévő futamidő meghaladja a 16 évet, akkor öt év a kamatperiódus. Ha meghaladja a 9 évet, de legfeljebb 16 év a futamidő, akkor négy év a kamatperiódus, míg ha a futamidő a 3 évet meghaladja, de legfeljebb 9 év, akkor három év a kamatperiódus törvényben rögzített időtartama.

A devizaalapú szerződések kivezetését szolgálja az a rendelkezés is, miszerint a deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződés tekintetében jogosult pénzügyi intézmény az elszámolási törvény szerinti elszámolási kötelezettsége teljesítésének határidejéig köteles a deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződés alapján fennálló vagy az abból eredő teljes, az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás alapján megállapított tartozást 2015. február 1-jei fordulónappal a törvényben meghatározott árfolyamon forintkövetelésre átváltani.

A deviza vagy devizaalapú fogyasztói jelzálogkölcsön-szerződés módosulásakor, forintra átváltás esetén, a pénzügyi intézmény csak referencia-kamatlábbhoz kötött kamatot alkalmazhat.

Az elszámolással és a forintosítással egyidejűleg az Országgyűlés megalkotta a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2014. évi LXXVIII. törvényt is. A törvény új fogalmakat vezet be egyes mutatók esetében. Ezek a mutatók olyan referenciafogalmak, amelyeket kötelező szerepeltetni az általános szerződési feltételekben.

A *kamatváltoztatási mutató* a hitelezés refinanszírozási költségeihez és a hitel nyújtásához kapcsolódó, az üzleti kockázat körén kívül álló, a hitelezők által nem befolyásolható, tőlük független, valamint általuk el nem hárítható körülményekben bekövetkező változást objektív módon kifejező, a kamatmódosítás számításának alapjául szolgáló és a nyilvánosság számára hozzáférhető viszonyszám.

A *kamatfelár* a referencia-kamatlábban felül – a hitelkamat részeként – fizetendő kamat, a hitelkamat és a referenciakamat különbségként meghatározott kamatrész.

A *kamatfelár-változtatási mutató* pedig a kamatfelár módosításának alapjául szolgáló kamatváltoztatási mutató.

A hitelszerződés megkötését megelőző tájékoztatás is jelentős módosításokon ment keresztül a korábbi szabályokhoz képest. A hitelező és a hitelközvetítő a hitelszerződés megkötését megelőzően a fogyasztó részére köteles olyan felvilágosítást adni, amelynek alapján a fogyasztó felmérheti, hogy az igénybe venni tervezett hitel megfelel-e az igényeinek és a pénzügyi teljesítőképességének. Ennek során a hitelező és a hitelközvetítő a fogyasztó rendelkezésére bocsátja a különböző ajánlatok összehasonlításához szükséges információkat annak érdekében, hogy a fogyasztó megalapozott döntést hozhasson a hitelszerződés esetleges megkötése tekintetében. A módosítások egyértelmű célja, hogy tájékozott, a fogyasztó számára érthető szerződések jöjjenek létre.

A Magyar Nemzeti Bank jóváhagyásával a pénzügyi intézmények – érdekképviselőink ellátására létrehozott – jogi személyiséggel rendelkező szervezetei a pénzügyi intézményeknek mintaként szolgáló általános szerződési feltételeket és ezeket magukban foglaló mintaszabályzatot tehetnek közzé. A Magyar Nemzeti Bank feladata, hogy ezeket a mintaszabályzatokat azok felhasználása, illetve alkalmazása előtt jóváhagyja.

A hitelezők kötelesek az általános szerződési feltételeiket és az ezt magukban foglaló üzletszabályzataikat 2015. február 1. napjával kezdődő hatállyal a 2014. évi LXXVIII. törvény rendelkezéseinek megfelelően módosítani.¹⁸

VÉGSZÓ HELYETT

A fentebb dióhéjban bemutatott törvényi változásokról adott pillanatfelvétel jól mutatja azt a paradigmaváltást,¹⁹ ami a magyarországi hitelezési tevékenység végzéséhez kapcsolódóan a piaci viszonyok megtisztítását is feladatául tűzte, új pályára állítva ezzel mind a fogyasztókat, mind az őket kiszolgáló pénzügyi intézményeket.

Addig nyújtózkodj, míg a takaród ér! – hangzott a régi bölcsesség. Ehelyett a valóság az, hogy nem tudunk tovább nyújtózkodni, mint ameddig a lábunk engedi... E valóságos helyzetre történő ráébredés után az új szabályok és intézményrendszer feladata az, hogy helyreállítsa a pénzügyi piacok területén a „bizodalmat és bátorságot”.

JEGYZETEK

- ¹ Először: 32/1991. (VI. 6.) AB határozat által is érintett módon, a Magyar Köztársaság 1991. évi költségvetéséről és az államháztartás vitelének 1991. évi szabályairól szóló 1990. évi CIV. törvény 64–68. §-aiban írt rendelkezések során a lakáscélú kölcsönök kamataival összefüggésben.
- ² *A devizahitelezés nagy kézikönyve*. Szerk.: Prof. Dr. Lentner Csaba, Nemzeti Közszolgálati és Tankönyv Kiadó, Budapest, 2015, 88–89. o.
- ³ http://felugyelet.mnb.hu/data/cms694449/pszafhu_mnbpszf_ajanlas.pdf (Hatályon kívül helyezve: 2014. február 24.).
- ⁴ www.parlament.hu/irom39/05881/05881.pdf
- ⁵ 182/2007. VJ Országos Takarékpénztár és Kereskedelmi Bank Nyrt. – Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, 129/2007. VJ Raiffeisen Bank Zrt. – Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása, 113/2010. VJ UniCredit Bank Hungary Zrt. – Fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása és fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat.
- ⁶ www.gvh.hu/sajtoszoba/sajtokozlemenyek/2013as_sajtokozlemenyek/8456_hu_95_milliardos_birsag_a_vegtorleszteses_banki_kartell_ugyben.html?query=v%C3%A9g%C3%B6rleszt%C3%A9s
- ⁷ A jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló 1997. évi XXX. törvény 6. §-a szerint a jelzálog-hitelintézet által kötött jelzáloghitel-szerződést – a kölcsönszerződés és a zálogszerződés külön okiratba foglalása esetén mindkettőt – közjegyzői okiratba kell foglalni.
- ⁸ <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=165231&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=186356>
- ⁹ A *Magyar Nemzet* internetes oldalán 2015. január 29-én megjelent cikk szerint 2015. január 15-én dr. Némethi Gábor ügyvéd a Fővárosi Törvényszéken per nyert a Merkantil Bankkal szemben. Az ítélet következtében a Merkantil Bank egymillió-hétszázezer forintos követelése „hirtelenjében” a Bank négy százhatvan ezer forintos tartozásává alakult át. A kockázatfeltárány nyilatkozat hiánya csak ebben az egy konkrét perben a szerződéses egyensúly kettőmillió-százhatvan ezer forintos változását idézte elő a fogyasztó javára; az ítélet nem jogerős. <http://mno.hu/penzesjog/az-autohiteles-nyer-ha-nem-volt-kockazatfeltarony-nyilatkozat-1270141>
- ¹⁰ www.kuria-birosag.hu/hu/joghat/62013-szamu-pje-hatarozat;
- ¹¹ [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/ee3a84e45401b26ec1257c32006000e6/\\$FILE/ATTJ-3J8X.pdf/2013_17690_ind%C3%ADtv%C3%A1ny.pdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/ee3a84e45401b26ec1257c32006000e6/$FILE/ATTJ-3J8X.pdf/2013_17690_ind%C3%ADtv%C3%A1ny.pdf)
- ¹² <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/EE3A84E45401B26EC1257C32006000E6?OpenDocument>
- ¹³ Amicus curiae: [http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/67436c6b4c143cd3c1257d4d004746ab/\\$FILE/III_1522_20_2014_jogi_velemenypdf](http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/67436c6b4c143cd3c1257d4d004746ab/$FILE/III_1522_20_2014_jogi_velemenypdf)
- ¹⁴ www.magyarokozlony.hu/dokumentumok/06b1119bcd529402a7ce0608e543bc022179d3b8/megtekintes
- ¹⁵ A pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának általános szabályairól szóló 42/2014. (XI. 7.) MNB rendelet; A pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseinek érvénytelen szerződéses kikötéseire tekintettel szükséges elszámolás módszertanának különös szabályairól szóló 54/2014. (XII. 10.) MNB rendelet.
- ¹⁶ www.mnb.hu/Sajtoszoba/mnbhu_pressreleases/mnbhu_pressreleases_2015/mnbhu_sajtokozlemenypdf/20150430
- ¹⁷ Nagy Márton: *Más a világ a devizahitelek nélkül*. Origo, 2015. január 28. www.origo.hu/gazdasag/20150127-nagy-marton-az-mnb-ugyvezeto-igazgatoja-szerint-a-forintositas-nem-volt-egyszeru-muvelet.html
- ¹⁸ A fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény új 33. és 34. §-ait az Országgyűlés a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2014. évi LXXVIII. törvényben (FAIRbanktv.) szabályozta, az érintett rendelkezések 2015. február 1. napján léptek hatályba.
- ¹⁹ Matolcsy György: *Egyensúly és növekedés*. Kairosz Kiadó, Budapest, 2015, 538–546. o.